OBSAH

Predhovor 11

1. Základné poznatky zo všeobecnej patológie. Ján Ležovič . . 13
Vonkajšie príčiny ochorení 13
Fyzikálne príčiny 14
Chemické príčiny 14
Poruchy výživy 15
Biologické príčiny 15
Vnútorné faktory chorôb 16
Genetické vplyvy 16
Imunita 17
Regresívne zmeny 18
Nekróza 18
Gangréna 19
Atrofia 20
Rozdelenie atrofie podľa príčin vzniku 21
Dystrofia 22
Poruchy normálnych súčastí živej hmoty 23
Poruchy metabolizmu bielkovín 23
Poruchy metabolizmu tukov 23
Poruchy metabolizmu sacharidov 24
Poruchy z prítomnosti patologických látok v živej hmote . . 24
Amyloidóza 24
Inklúzie 25
Kalcifikácia 25
Pigmenty 26
Exogénne pigmenty 26
Endogénne pigmenty 27
Autogénne pigmenty 27
Hematogénne pigmenty 27
Vznik a druhy kameňov 28
Cysty 29

Zánik organizmu 33
Známky smrti 34
Progresívne zmeny 35
Hypertrofia, hyperplázia a metaplázia 36
Regenerácia 38
Reparácia 38
Transplantácia 40
Autotransplantácia zubov 41
Autotransplantácia v stomatológii 41
Zápal ako obranná reakcia organizmu 43
Miestne prejavy zápalu 44
Celkové prejavy zápalu 44
Mikroskopické prejavy zápalu 45
Formy zápalov 46
Nešpecifické zápaly 47
Alternatívne zápaly 47
Exsudatívne zápaly 47
Proliferatívne zápaly 49
Špecifické zápaly 50
Tuberkulóza 50
Syfilis 51
Aktinomykóza 52
Úrazy 53
Nádory 56
Základné vlastnosti nádorov 56
Histologická stavba nádorov 57
Rast nádorov 57
Metastazovanie nádorov 57
Príčiny vzniku nádorov 58
Rozdelenie nádorov 59
Nádory orofaciálnej sústavy 61
Liečba nádorov 62
Prevencia nádorového ochorenia 63
Prekancerózy 63
Niektoré prekancerózne stavy 65

2. Fyziológia a patológia orofaciálneho systému. Štefan Pribylinec . . 67
Poruchy žuvania a vylučovania slín 67
Hltací akt 68
Poruchy prehĺtania 68
Fyziológia hlasu 69
Patofyziológia hlasu 69
Reč 70
Rečové orgány 71
Artikulačné orgány 71
Fyziológia hlások 72
Samohlásky 72
Spoluhlásky 72

Patofyziológia reči 73

3. Patológia zubov a chrupu. Ján Ležovič 74
Poškodenie zubov v zárodku 74
Poškodenie zubov z exogénnych príčin 74
Poškodenie zubov z endogénnych príčin 75
Dedičné vývojové poruchy 76
Atrofia a degenerácia zubnej drene 76
Anomálie počtu zubov 77
Anomálie tvaru a veľkosti zubov 78
Anomálie postavenia zubov 79
Zubný kaz 80
Parodontopatie 81
Pojem a fyziológia parodontu 81
Anatómia vzájomného vzťahu čeľustí a zuboradí; eugnátny a disgnátny zhryz. Význam druhov zhryzu pre rekonštrukciu protézy . . . 86
Abrázia, klinovité defekty, sfarbenie skloviny a ich význam v protetike 89
Príprava chrupu na protetické ošetrenie 91

4. Zmeny na čeľustných kostiach po strate zubov s pribúdajúcim vekom.
Anna Bíla 94
Zmeny po čiastočnej strate 94
Zmeny pri úplnej strate chrupu 95
Senilná osteoporóza 97
Zmeny na spánkovosánkovom kĺbe po strate zubov 97
Vznik artikulačných porúch v prirodzenom chrupe. Následky artikulačných prekážok 98
Rekonštrukcia žuvacích plôch a liečenie hlbokého zhryzu v dospelom veku 101
Význam imediátnej protézy a registrácia výšky zhryzu . . . 103
Gerostomatologické hľadisko pri rekonštrukcii chrupu a rehabilitácii 105
Fixné a snímateľné protézy 107
Fixné náhrady 108
Čiastočné snímateľné protézy 109
Celkové protézy 112
Odovzdanie protézy pacientovi, návyk a nácvik na protézu . . 113
Tkanivové zmeny pod platňovou protézou 114

5. Choroby organizmu a ich prejavy. Ján Herman 116
Priebeh choroby 116
Prejavy choroby 117
Subjektívne príznaky 117
Bolesť 117
Intenzita bolesti 118
Charakter bolesti 118
Lokalizácia bolesti 120
Časová závislosť bolesti 120
Podnety vyvolávajúce, zhoršujúce alebo zmierňujúce bolesť . 120

Objektívne príznaky chorôb 121
Vedomie 121
Poloha chorého 122
Výraz tváre 123
Vracanie 123
Zápcha 123
Hnačka 124
Krvácanie 124
Opuchy 124
Zmeny na koži 125
Vlasy a chlpy 125
Nechty 125
Základné fyzikálne vyšetrenia 126
Vyšetrenie pohľadom 126
Vyšetrenie pohmatom 126
Vyšetrenie posluchom 126
Vyšetrenie poklepom 126
Sledovanie fyziologických funkcií 127
Telesná teplota 127
Krvný tlak 127
Pulz 128
Dýchanie 128
Anamnéza 128
Terajšie ochorenie 128
Osobná anamnéza 129
Rodinná anamnéza 129
Pracovná a sociálna anamnéza 129
Chorobopis 129
Diagnóza 130
Liečebné spôsoby vo vnútornom lekárstve 130
Liečebný poriadok 131
Liečebná výživa (dietoterapia) 131
Fyzikálna liečba 132
Elektroliečba 132
Aplikácia tepla a chladu 133
Vodoliečba 133
Mechanoterapia 134
Stomatologická röntgenológia. Ján Ležovič 134
Vznik röntgenovej snímky 135
Röntgenové prístroje 136
Snímkovacia technika 139
Extraorálna snímkovacia technika 140
Teleröntgenografia 140
Tomografia 141
Kontrastné látky 141
Poškodenie rtg žiarením a ochrana pred ním 141

6. Ochorenia mäkkých tkanív ústnej dutiny. Ján Ležovič . . . 144
Vrodené anomálie orgánov ústnej dutiny 144
Malformácie pery 145
Cheiloschíza — rázštep pery 145
Malformácie jazyka 145
Malformácia gingívy 145
Degeneratívne zmeny a zmeny látkovej premeny 145
Alergické prejavy ústnej dutiny 148
Prejavy krvných chorôb v ústnej dutine 149
Prejavy infekčných chorôb v ústnej dutine 151

7. Úrazy čeľustí a tváre. Eugen Kuril 155
Poranenia mäkkých tkanív 155
Poranenia tvrdých tkanív 156
Druhy zlomenín 158
Výskyt úrazov 158
Príčiny úrazov 159
Príznaky zlomenín 160
Liečba zlomenín, zásady ošetrovania a podiel zubného laboratória na ňom 160
Repozícia 160
Fixácia 161
Druhy dláh 161
Drôtené dlahy 161
Liate dlahy 163
Živicové dlahy 164
Dentálne živicové dlahy 165
Alveolárne živicové dlahy 166
Zlomeniny sánky 168
Zlomeniny strednej tretiny obličajovej kostry 169
Komplikácie zlomenín kostí tváre 173
Starostlivosť o ústnu dutinu, výživu a celkový stav pacienta . 173
Rehabilitácia 174

8. Starostlivosť o chrup obyvateľstva. Pavel Škerďák . . . 176
Historický vývoj zubného lekárstva 176
Rozvoj stomatológie u nás po roku 1945 177
Prevencia zubného kazu 179
Stomatologická dispenzarizácia 182

9. Koncepcia stomatológie a pracovné úseky zubného lekárstva. Pavel Škerďák 186
Náplň odboru a jeho postavenie v sústave liečebno-preventívnej starostlivosti 186
Koncepcia stomatológie so zameraním na rozdiely v jednotlivých typoch NsP 188
Základná jednotka stomatologickej starostlivosti 188
Nemocnica s poliklinikou I. typu 189

Nemocnica s poliklinikou II. typu 189
Nemocnica s poliklinikou III. typu 190
Činnosť špecializovaných pracovísk 191
Vzťahy stomatológie k ostatným medicínskym odborom . . . 192
Spolupráca s otorinolaryngológiou 192
Spolupráca s chirurgiou 193
Spolupráca s onkológiou 193
Spolupráca s internou medicínou 194
Spolupráca s pediatriou 194
Spolupráca s dermatológiou 195
Dentálna ložisková infekcia 195

10. Pracovné úseky zubného lekárstva. 197
Úsek konzervačnej stomatológie. Ján Ležovič 197
Vybavenie pracoviska prístrojmi a nástrojmi 197
Stomatologické vyšetrenie 203
Zubný kaz 204
Vznik zubného kazu 204
Rozdelenie zubného kazu 208
Vyšetrenie a ošetrenie zubného kazu 208
Ochorenie zubnej drene a ozubice 211
Zápal zubnej drene (pulpitída) 211
Gangréna drene 212
Zápal ozubice (periodontitída) 213
Zdravotná výchova a hygienické návyky 214
Úsek detskej stomatológie. Viliam Kalaš 216
Prevencia v pedostomatológii 217
Preventívne opatrenia 217
Správna výživa 218
Hygiena ústnej dutiny 218
Fluoridácia 218
Endogénna prevencia fluoridmi 219
Exogénna prevencia fluoridmi 219
Pečatenie fisúr 220
Detská protetika 221
Rekonštrukcia korunky jednotlivých zubov 222
Náhrady chýbajúcich zubov 224
Kompozitné výplňové materiály 225
Zhotovenie inleje 225
Úsek čeľustnej ortopédie. Štefan Pribylinec 227
Príčiny vzniku čeľustnoortopedických anomálií 228
Rozdelenie čeľustnoortopedických anomálií 228
Nepravidelné postavenie jednotlivých zubov 228
Odchýlky vo veľkosti zubov 229
Anomálie v počte zubov 229
Vzájomné vzťahy čeľustí 229
Úzka čeľusť 231
Skrížený zhryz 231

Progénne typy zhryzu 231
Previsnutý zhryz 231
Otvorený zhryz 232
Následky predčasných strát zubov 232
Účinok čeľustnooortopedických aparátov 232
Úsek parodontológie. Ivan Erdelský 234
Choroby parodontu 234
Akútne gingivitídy 234
Chronické gingivitídy 235
Príčiny akútnych a chronických gingivitíd 235
Parodontitída 236
Parodontóza 236
Atrofia parodontu 237
Úsek ústnej a čeľustnej chirurgie a chirurgie tváre. Eugen Kuril . 238
Extrakcie zubov 238
Zápaly orofaciálnej oblasti 239
Cysty 239
Nádory 240
Anomálie postavenia zubov a čeľustí 245
Ochorenia spánkovosánkového (temporomandibulárneho) kĺbu . 250
Ochorenia slinných žliaz 251
Predprotetická chirurgia 253
Náhrady v čeľustnotvárovej oblasti. Ján Vaško 257
Obturačné náhrady pre pacientov s rázštepmi 257
Postresekčné protézy 258
Tvárové protézy 259
Laboratórne postupy 260
Dlahy používané v stomatochirurgii 263
Dlahy používané v parodontológii 263
Úsek protetiky (Anna Bíla) 264
Zariadenie úseku protetiky, inštrumentárium, dezinfekcia odtlačkov — prevencia infekcie 264
Preparačné nástroje a nástroje na úpravu protéz . . . 265
Leštiace nástroje 267
Nástroje a pomôcky na odtlačky 268
Modelovacie nástroje 270
Ostatné protetické nástroje a pomôcky 270
Protetické hmoty 272
Dezinfekcia a sterilizácie. Ján Ležovič 276
Mechanická očista 276
Dezinfekcia 276
Sterilizácia 277
Sterilizácia nástrojov a iného materiálu 278

11. Organizácia práce na stomatologickom úseku. Ján Ingeli . . 282
Organizácia činnosti na stomatologickom oddelení 282
Vybavenie stomatologického laboratória 283
Náplň práce vedúceho laboratória stomatologickej protetiky . . 285

Ideovo-politická činnosť 285
Riadiaca, organizačná a kontrolná činnosť 285
Odborná činnosť 286
Náplň práce úsekového zubného laboranta 288
Kolektívna forma deľby a organizácie práce 289
Dokumentácia v stomatologickom laboratóriu 290
Laboratórny štítok ŠEVT 14-533-0 290
Vypĺňanie oddielov na prednej strane štítku 291
Vypĺňanie oddielov na zadnej strane štítku 293
Pracovný príkaz 295
Vypĺňanie oddielov na prednej strane príkazu 295
Vypĺňanie oddielov na zadnej strane príkazu 295
Kontrolný štítok ŠEVT 14-533-1 295
Bezpečnosť pri práci v stomatologickom laboratóriu 297
Práca s elektrickými prístrojmi 298
Práca s plynovými prístrojmi 299
Práca s horľavinami 299
Práca s kyselinami a zásadami 299
Úrazy a ich prevencia 300
Predchádzanie požiarom 301
Pomaturitné špecializačné štúdium 302
Organizácia štúdia 303
Ciele štúdia 303
Register 305